

Tietoa tasa-arvoelimiä koskevista normeista annetuista uusista EU:n direktiiveistä – Tasa-arvoelimiä koskevista normeista laaditusta oikeustapaustiiivestelmästä johdetut keskeiset periaatteet julkaisee tasa-arvoelinten eurooppalainen verkosto Equinet. Equinet-verkostoon kuuluu eri puolilta Eurooppaa 47 organisaatiota, joilla on kansallisina tasa-arvoeliminä toimivalta torjua eri perusteisiin, kuten ikään, vammaisuuteen, sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen sekä seksuaaliseen suuntautumiseen, perustuvaa syrjintää.

Equinet-verkoston jäsenet: Syrjinnältä suojelusta vastaava valtuutettu, **Albania** | Itävallan vammaisasiavaltuutettu, **Itävalta** | Yhdenvertaisesta kohtelusta vastaava valtuutettu, **Itävalta** | Unia (liittovaltion yhdenvertaisten mahdollisuuksien keskus), **Belgia** | Sukupuolten tasa-arvon instituutti, **Belgia** | Bosnia ja Hertsegovinan ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, **Bosnia ja Hertsegovina** | Syrjinnältä suojelusta vastaava toimikunta, **Bulgaria** | Kroatian oikeusasiamies, **Kroatia** | Tasa-arvovaltuutettu, **Kroatia** | Vammaisasiavaltuutettu, **Kroatia** | Hallinto- ja ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, **Kypros** | Oikeusasiamies, **Tšekki** | Tanskan ihmisoikeusinstituutti, **Tanska** | Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettu, **Viro** | Tasa-arvovaltuutettu, **Suomi** | Yhdenvertaisuusvaltuutettu, **Suomi** | Oikeusasiamies, **Ranska** | Georgian oikeusasiamies, **Georgia** | Liittovaltion yhdenvertaisuusvirasto, **Saksa** | Kreikan oikeusasiamies, **Kreikka** | Perusoikeusvaltuutetun virasto, **Unkari** | Irlannin ihmisoikeus- ja tasa-arvovaltuutettu, **Irlanti** | Rotusyrjinnän torjunnan kansallinen virasto, **Italia** | Oikeusasiamiehen toimisto, **Kosovo*** | Latvian oikeusasiamiehen toimisto, **Latvia** | Yhdenvertaisista mahdollisuuksista vastaavan valtuutetun toimisto, **Liettua** | Yhdenvertaisen kohtelun keskus, **Luxemburg** | Kansallinen tasa-arvon edistämistoimikunta, **Malta** | Vammaisten henkilöiden oikeuksien toimikunta, **Malta** | Tasa-arvoneuvosto, **Moldova** | Ihmisoikeuksien ja vapauksien suojelija (oikeusasiamies), **Montenegro** | Alankomaiden ihmisoikeusinstituutti, **Alankomaat** | Syrjinnän ehkäisemistä ja syrjinnältä suojelua käsittelevä toimikunta, **Pohjois-Makedonia** | Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettu, **Norja** | Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, **Puola** | Kansalaisuus- ja tasa-arvotoimikunta, **Portugali** | Yhdenvertaisuutta työssä käsittelevä toimikunta, **Portugali** | Syrjinnän torjunnan kansallinen neuvosto, **Romania** | Tasa-arvon suojelusta vastaava valtuutettu, **Serbia** | Slovakian kansallinen ihmisoikeuskeskus, **Slovakia** | Tasa-arvon periaatteen edistäjä, **Slovenia** | Etniseen alkuperään tai rotuun perustuvan syrjinnän poistamisesta vastaava neuvosto, **Espanja** | Naisasiainstituutti, **Espanja** | Tasa-arvovaltuutettu, **Ruotsi** | Ukrainan parlamentin ihmisoikeusvaltuutettu, **Ukraina** | Tasa-arvo- ja ihmisoikeustoimikunta, **Yhdistynyt kuningaskunta – Iso-Britannia** | Pohjois-Irlannin tasa-arvotoimikunta, **Yhdistynyt kuningaskunta – Pohjois-Irlanti**

*Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Equinet-verkoston sihteeristö | Place Victor Horta, 40 | 1060 Bryssel | Belgia |

info@equineteurope.org | www.equineteurope.org

ISBN 978-92-95112-83-4

© Equinet 2024 – Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Tämän julkaisun on tilannut Equinet, laatinut Equal Rights Trust ja rahoittanut Saksan liittovaltion syrjinnän vastainen virasto (FADA). Toimitettujen tietojen todenperäisyys on kirjoittajien ja muiden tietolähteiden vastuulla. Euroopan unioni osallistuu Equinet-verkoston rahoitukseen. Tässä julkaisussa esitetyt näkemykset ovat julkaisun tekijän (tekijöiden) näkemyksiä, eivätkä Equinet, FADA tai Euroopan komissio ole vastuussa julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä. Nämä tiedot eivät välttämättä vastaa Equinet-verkoston, FADAn tai Euroopan komission yksittäisten jäsenten kantaa tai mielipidettä.

Tämän Equinet-julkaisun käännöksen ”**Tietoa tasa-arvoelimiä koskevista normeista annetuista uusista EU:n direktiiveistä – Tasa-arvoelimiä koskevista normeista laaditusta oikeustapaustiiivestelmästä johdetut keskeiset periaatteet**” ovat laatineet yhdenvertaisuusvaltuutettu ja tasa-arvovaltuutettu. Kaikki käännöksestä johtuvat ristiriidat tai erot ovat yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun vastuulla.

Federal
Anti-Discrimination
Agency

Kiitokset

Tekijät

Tasa-arvoelimiä koskevista normeista laaditun oikeustapaustuivistelmän ja siihen liittyvien julkaisujen tutkimista, kehittämistä ja valmistelua varten perustettiin tiimi. **Jim Fitzgerald** ja **Sam Barnes** Equal Rights Trust -järjestöstä vastasivat tasa-arvoelimiä koskevista normeista laaditun oikeustapaustuivistelmän ja siihen liittyvien julkaisujen laatimisesta ja kehittämisestä. Tähän prosessiin saatiin neuvoa ja ohjausta Equinet-verkoston sihteeristön ja neuvoa-antavan komitean jäseniltä. Bonavero-instituutin Equal Rights Trust -järjestössä vieraileva tutkija **Lara Ibrahim** antoi arvokasta tutkimustukea ja järjestön tutkija **Simon Collerton** teki alustavan kartoituksen direktiivien säännöksistä.

Neuvoa-antava toimikunta

- **Evelyn Collins** (oikeustieteellisen tiedekunnan kunniaprofessori – Queens University, Belfast ja Equal Rights Trust -järjestön puheenjohtaja)
- **Niall Crowley** (riippumaton tasa-arvo- ja ihmisoikeusasiantuntija ja Equal Rights Trust -järjestön hallituksen jäsen)
- **Jone Elizondo-Urrestarazu** (Equinet, Euroopan tasa-arvoelinten verkosto)
- **Rainer Hiltunen** (Suomen tasa-arvovaltuutettu)
- **Tamás Kádár** (Equinet, Euroopan tasa-arvoelinten verkosto)
- **Tena Šimonovic Einwalter** (Kroatian oikeusasiamies)

Toimitusten ja julkaisujen koordinointi

Jone Elizondo-Urrestarazu ja **Tamás Kádár** (Equinet, tasa-arvoelinten eurooppalainen verkosto)

Ulkoasu

Ilaria De Capitani (Equinet, tasa-arvoelinten eurooppalainen verkosto)

Kansikuva

Gustaf Öhrnell Hjalmar, Fine Acts

Yhdessä tasa-arvon puolesta, entistä vahvemmin kaikkien puolesta

Tasa-arvoelimiä koskevien vahvojen eurooppalaisten normien täytäntöönpano

Tasa-arvoelimiä koskevista normeista annettu sitova lainsäädäntö on merkittävä askel **EU:n yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön täytäntöönpanon ja valvonnan parantamisessa ja yhdenmukaistamisessa**. Siten autetaan saavuttamaan lainsäädännön perimmäinen tavoite eli **tasa-arvoisten yhteiskuntien aikaansaaminen ja syrjinnän poistaminen**.

Kun tasa-arvoelimiä koskevista normeista annetut direktiivit pannaan tuloksellisesti ja kunnianhimoisesti täytäntöön jäsenvaltioissa, tasa-arvoelimet voivat saada aiempaa vahvemmat takeet riippumattomuudestaan sekä tarvittavat resurssit yhdenvertaisuuden edistämiseen, syrjinnän tehokkaaseen torjumiseen ja saavutettavuuden varmistamiseen kaikille. Tähän sisältyy uhrien auttaminen ja oikeussuojan paremman saatavuuden varmistaminen kaikille lisäämällä asianmukaisia valtuuksia täyttää tasa-arvoa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla tehtäviä myös laajennetaan, jotta voidaan käsitellä kaikkia syrjinnän ilmenemismuotoja.

Tasa-arvoelimiä koskevista normeista annetuissa direktiiveissä asetetaan vähimmäisvaatimuksia tasa-arvoelinten tulokselliselle ja riippumattomalle toiminnalle useilla keskeisillä aloilla, mutta **jäsenvaltiot voivat ja niiden pitäisi mennä pidemmälle**. Niitä olisi kannustettava laatimaan kunnianhimoisen strategia direktiivien saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanolle, jotta tasa-arvoelimistä saadaan aiempaa vahvemmat ja paremmin varustetut kaikkialla Euroopassa. Niitä olisi myös kannustettava käyttämään mahdollisuutta mukauttaa lainsäädäntöään sellaisten parannusten yksilöimiseksi, joilla varmistetaan, että niiden kansalaisia suojellaan mahdollisimman hyvin syrjinnältä. **Kansallisen tason sidosryhmillä ja kumppaneilla voi tässä yhteydessä olla ratkaiseva rooli tasa-arvoelinten koko potentiaalin hyödyntävien täytäntöönpanostrategioiden edistämässä ja tukemisessa. Se saadaan aikaan antamalla tasa-arvoelimille näissä direktiiveissä vaaditut valtuudet, tehtävät, riippumattomuus ja resurssit.**

Lisätietoa tasa-arvoelimiä koskevista normeista: <https://equineteurope.org/what-are-equality-bodies/standards-for-equality-bodies/>.

Tavoitteena onnistunut saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

[Saksan liittovaltion tasa-arvovirasto \(FADA\)](#) rahoitti tätä selvitystä sekä tasa-arvoelimiä koskevista normeista laadittua oikeustapaustiivistelmää ja kansalaisyhteiskunnan työkalupakkia. Ne kuuluvat hankkeeseen, jolla tuetaan kansallisia tasa-arvoelimiä ja kumppaneita normeja koskevien direktiivien onnistuneessa saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näillä välineillä pyritään parantamaan kansallisten tasa-arvoelinten, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja tasa-arvoalan sidosryhmien tietämystä direktiiveistä ja tarjoamaan niille tarvittavat työkalut ja tiedot, jotta ne voivat osallistua mielekkäästi täytäntöönpanoprosessiin ja edistää kunnianhimoista saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. FADAn rahoittamaa hanketta valvoo Euroopan tasa-arvoelinten verkoston Equinetin hankevastaava **Mariam Camilla Rechchad**.

Sisällys

KIITOKSET	III
Tekijät iii	
Neuvoa-antava toimikunta	iii
Toimitusten ja julkaisujen koordinointi	iii
Ulkoasu	iii
TASA-ARVOELIMIÄ KOSKEVIEN VAHVOJEN EUROOPPALAISTEN NORMIEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	IV
TAVOITTEENA ONNISTUNUT SAATTAMINEN OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ	IV
JOHDANTO	7
I. TARKOITUS 1 ARTIKLAN 1 KOHTA	8
II. TEHTÄVÄ 1 ARTIKLAN 2 KOHTA, 2 ARTIKLA, 3 ARTIKLAN 4 KOHTA, 4 ARTIKLA JA 6 ARTIKLA	10
1 Tehtävän soveltamisala	10
2 Tehtävän täyttäminen	10
III. RIIPPUMATTOMUUS	12
IV. RESURSSIT 4 ARTIKLA	13
V. VALTUUDET	14
1 Edistäminen ja ehkäiseminen	14
1.1. <i>Tietoisuuden lisääminen 5 artiklan 1 ja 3 kohta</i>	<i>14</i>
1.2. <i>Ennakoivat toimenpiteet 5 artiklan 2 kohta</i>	<i>15</i>
1.3. <i>Kuuleminen 15 artikla</i>	<i>15</i>
1.4. <i>Tiedonkeruu 16 artikla</i>	<i>16</i>
1.5. <i>Julkinen raportointi 17 artiklan c alakohta</i>	<i>17</i>
2 Oikeussuojan saatavuus ja oikeussuojakeinot	17
2.1. <i>Uhrien auttaminen 6 artikla</i>	<i>17</i>
2.2. <i>Vaihtoehtoinen riidanratkaisu 7 artikla</i>	<i>18</i>
2.3. <i>Tutkinta ja selvitykset 8 artikla</i>	<i>19</i>
2.4. <i>Lausunnot ja päätökset 9 artikla</i>	<i>20</i>
2.5. <i>Oikeudenkäynti 10 artikla</i>	<i>20</i>
2.6. <i>Menettelylliset takeet</i>	<i>21</i>
VI. SAAVUTETTAVUUS 12 JA 13 ARTIKLA	23
VII. SAATTAMINEN OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ, TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA 17–24 ARTIKLA	
24	

Johdanto

Tasa-arvoelimityöllä on keskeinen rooli syrjinnän torjunnassa, tasa-arvon edistämiseksi ja myönteisen yhteiskunnallisen muutoksen aikaansaamisessa. Tasa-arvoelinten määrä Euroopassa on kasvanut 2000-luvun alusta lähtien, mikä johtuu osittain Euroopan unionin tasa-arvodirektiivien antamisesta. Kaikissa näissä tasa-arvodirektiiveissä ei kuitenkaan edellytetä tällaisten elinten perustamista, ja niissäkin, joissa sitä edellytetään, on epätarkkuutta, koska niissä esitetään vain joitakin valtuuksia, jotka tasa-arvoelimityöllä on oltava. Valtioiden annettu laaja harkintavaltuus tasa-arvodirektiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on saanut kansallisella tasolla aikaan joitakin myönteisiä käytäntöjä. Se on kuitenkin myös johtanut epätasaiseen syrjinnältä suojelun tasoon ja merkittäviin eroihin nimettyjen laitosten tehtävissä, toimivallassa ja resursseissa. Tilannetta on vuodesta 2017 lähtien yritetty kohentaa eri toimenpiteillä, muun muassa antamalla kaksi (sekä [Euroopan komission](#) että [Euroopan rasmin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission \(ECRI\)](#)) ei-sitovaa suositusta. Niillä ei kuitenkaan ole juurikaan onnistuttu korjaamaan täytäntöönpanon puutteita, minkä vuoksi on annettu uutta lainsäädäntöä.

Euroopan unionin neuvosto antoi 7. toukokuuta 2024 kaksi uutta direktiiviä, joissa vahvistetaan joukko tasa-arvoelimiä koskevia vähimmäisvaatimuksia ([direktiivi 2024/1500](#) ja [direktiivi 2024/1499](#)). Yhdessä ne velvoittavat valtiot toteuttamaan nimenomaisia ja konkreettisia toimenpiteitä, joilla taataan tasa-arvoelinten riippumattomuus ja varmistetaan niiden vaikuttavuus syrjinnän torjunnassa ja tasa-arvon edistämiseksi. Näillä direktiiveillä on mahdollista saada muutosta aikaan. Jotta tämä mahdollisuus toteutuisi täysimääräisesti, direktiivit on ymmärrettävä ja pantava täytäntöön asianmukaisesti.

Tasa-arvoelinten eurooppalainen verkosto Equinet antoi kesäkuussa 2024 Equal Rights Trust -järjestölle tehtäväksi laatia **oikeustapaustieteen tasa-arvoelimiä koskevista normeista annetuista EU:n direktiiveistä**. Tiivistelmä sisältää yksityiskohtaisen analyysin direktiivien säännöksistä. Siinä arvioidaan huolellisesti artiklojen tekstiä luettuna yhdessä johdanto-osan kappaleiden, valmistelumateriaalien ja muiden voimassa olevien säädösten ja virallisten suositusten kanssa. Tiivistelmässä käsitellään tarkoitusta, tehtävää, riippumattomuutta, resursseja, valtuuksia ja saavutettavuutta. Siinä myös yksilöidään joukko periaatteita, jotka ovat keskeisiä direktiivien ymmärtämisen, osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamisen ja täytäntöönpanon kannalta.

Nämä keskeiset periaatteet on koottu tässä asiakirjassa yhteen. Asiakirjassa esitetään korkean tason näkemys direktiivien vaatimuksista viittaamalla sekä siinä käsiteltäviin artikloihin että tiivistelmän niiden asiaankuuluvien kohtien otsikoihin, joissa tehdään kokonaisvaltainen analyysi. Näiden keskeisten periaatteiden tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita, tasa-arvoelinten henkilöstöä, oikeusalan toimijoita ja muita sidosryhmiä ottamaan normit käyttöön tulevassa työssään sekä varmistaa ECRI:lle ja Euroopan komissiolle tehtävän kansallisen raportoinnin johdonmukaisuus.

I. Tarkoitus

Direktiivien 1 artiklan 1 kohdassa esitetään niiden tarkoitus: vahvistetaan tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset, taataan niiden riippumattomuus ja varmistetaan niiden vaikuttavuus yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisen tehostamiseksi. Direktiivien 1 artikla on keskeinen selittävä periaate, jonka pohjalta kaikki muut säännökset on ymmärrettävä ja jonka perusteella niitä on sovellettava. Kyseisessä 1 artiklan 1 kohdassa esitetystä tarkoituksesta voidaan johtaa kuusi pääperiaatetta:

Toimivalta: Tasa-arvoelimillä on oltava täysi toimivalta vahvistaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista. Tämä koskee sekä lainsäädäntöä että käytäntöä. Tasa-arvoelinten on oltava itsenäisiä toimijoita, jotka voivat päättää, mitä toimintatapoja tarvitaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi, niille on annettava toimien toteuttamiseksi tarvittavat valtuudet ja kyvyt ja niillä on oltava tarvittavat resurssit näiden valtuuksien tehokkaaseen käyttöön.

Vaikuttavuus: Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on toimivalta, resurssit ja valmiudet osallistua vaikuttavasti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisen vahvistamiseen ehkäisemällä syrjintää ja puuttamalla siihen sekä edistämällä tasa-arvoa niin, että sillä on todellista vaikutusta.

Riippumattomuus: Lain on taattava tasa-arvoelinten institutionaalinen ja toiminnallinen riippumattomuus. Elinten on oltava vapaita kaikesta ulkopuolisesta puuttumisesta, niiden on oltava itsenäisiä toimijoita, jotka voivat määrittää tarpeelliseksi katsomansa toimintatavat ja toteuttaa niitä, ja niiden on voitava hallita itse resurssiaan.

Itsenäinen toimijuus: Tasa-arvoelinten on voitava vapaasti määrittää toimintatavat, jotka ne katsovat tarpeellisiksi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi, ja toteuttaa niitä. Niiden on voitava päättää vapaasti toiminnastaan, resurssiensa käytöstä ja institutionaalisesta rakenteestaan.

Tarkoituksenmukainen kuuleminen: Tasa-arvoelinten on oltava keskeisessä asemassa arvioitaessa, pystyvätkö ne rakenteensa, riippumattomuutensa, itsenäisen toimijuutensa, resurssiensa ja valtuuksiensa avulla hoitamaan tehtävänsä tuloksellisesti ja varmistamaan palvelujensa yhdenvertaisen saatavuuden. Direktiivien täytäntöönpanotavan määrittelyssä olisi noudatettava tasa-arvoelinten suosituksia. Jos suosituksia ei noudateta, valtion on perusteltava päätöksensä järkevin ja objektiivisin perustein.

Vähimmäisvaatimukset: Direktiiveissä asetetaan vähimmäisvaatimukset. Niissä vahvistetaan alaraja, jota valtiot eivät saisi alittaa, mutta niiden tavoitteille ei aseteta ylärajaa. Kuten 20 artiklassa selvennetään, valtiot voivat toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat ”suotuisampia kuin [...] vähimmäisvaatimukset”. Taantua ei kuitenkaan saa, sillä direktiivien täytäntöönpano ei saa alentaa suojelun yleistä tasoa. Direktiivien noudattamatta jättäminen voisi johtaa Euroopan komission rikkomismenettelyihin. Direktiiveissä luodaan kehys, jota olisi tulkittava ja sovellettava sekä komission suosituksen että ECRI:n suosituksen perusteella.

Näihin yleisiin tulkintaperiaatteisiin viitataan uudelleen seuraavissa kohdissa, joissa ne ovat perustana direktiivien muiden säännösten asianmukaiselle ja kokonaisvaltaiselle ymmärtämiselle.

II. Tehtävä

1 artiklan 2 kohta, 2 artikla, 3 artiklan 4

kohta, 4 artikla ja 6 artikla

Direktiivien 1 artiklan 2 kohdassa ja 2 artiklassa käsitellään tasa-arvoelinten tehtävää. Direktiivien 1 artiklan 2 kohta koskee **tehtävän soveltamisalaa** – syrjintäperusteita ja elämänalueita, joilla tasa-arvoelinten on edistettävä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa. Direktiivien 2 artikla koskee **tehtävän toteuttamista** ja erityisesti valtioille esitettyä vaatimusta nimetä yksi tai useampi elin käyttämään direktiiveissä säädettyä toimivaltaa. Näiden säännösten rinnalla olisi luettava 3 artiklan 3 ja 4 kohtaa, joissa vahvistetaan tasa-arvoelinten sisäistä rakennetta koskevat vähimmäisvaatimukset, ja 4 artiklaa, jossa on resurssija koskeva erillinen lauseke, joka koskee elimiä, joilla on useita tehtäviä.

1 Tehtävän soveltamisala

Direktiiveistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet: Valtioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet on puuttua syrjintään ja ehkäistä sitä sekä edistää tasa-arvoa kaikkien voimassa olevilla [tasa-arvodirektiiveillä](#) suojattujen syrjintäperusteiden pohjalta. Tasa-arvoelimille on annettava toimivalta käyttää kaikkia valtuuksiaan vaikuttavasti kaikkien näiden syrjintäperusteiden osalta.

Muiden muita heikommassa asemassa olevien ryhmien asianmukainen huomioon ottaminen: Direktiivien mukaisten yleistä tietoisuutta ja saavutettavuutta koskevien velvollisuuksien täyttämisessä olisi otettava asianmukaisesti huomioon sellaisten ryhmien tarpeet, jotka kohtaavat muihin kuin voimassa olevilla tasa-arvodirektiiveillä suojattuihin syrjintäperusteisiin perustuvaa syrjintää. Näitä perusteita ovat muun muassa sosioekonominen asema, poliittinen mielipide, ikä, terveys, kansalaisuus, asuinpaikka, kieli, ihonväri, luku- ja kirjoitustaito, sukupuoli, sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu ja sukupuoliominaisuudet ([direktiivi 2024/1500](#)).

Erytystä huomiota intersektionaaliseen syrjintään: Tasa-arvoelimille on annettava valtuudet kiinnittää huomiota intersektionaaliseen syrjintään. Tämä edellyttää intersektionaalisuuden huomioon ottamista elinten kaikkien valtuuksien käytössä, myös esimerkiksi oikeudenkäynneissä, tutkimuksessa ja viestinnässä. Direktiiveissä tarkoitettu intersektionaalinen syrjintä voi johtua mistä tahansa voimassa olevilla tasa-arvodirektiiveillä suojattujen syrjintäperusteiden yhdistelmästä.

2 Tehtävän täyttäminen

Tasa-arvoelinten nimeäminen: Valtioiden on nimettävä yksi tai useampi elin tasa-arvoelimeksi. Tasa-arvoelimen nimeäminen edellyttää joko lainsäädännöllistä tai perustuslaillista säännöstä, jonka nojalla nimetään yksi tai useampi elin täyttämään tehtävä. Kaikki tasa-arvoelimeksi nimetyt yksiköt kuuluvat direktiivien soveltamisalaan, ja valtioiden on varmistettava, että direktiiveissä vahvistettuja vaatimuksia sovelletaan niihin.

Institutionaalista rakennetta koskeva harkintavalta: Valtiot voivat määrittää tasa-arvoelimeksi nimetyn elimen tai nimettyjen elinten institutionaalisen rakenteen harkintansa mukaan. Valtiot voivat nimetä yhden erityisen

elimen, jolla on tasa-arvotehtävä, nimetä tasa-arvotehtävää hoitamaan elimen, jolla on useita tehtäviä, nimetä useita elimiä hoitamaan tasa-arvotehtävää tai nimetä eri elimiä hoitamaan tasa-arvotehtävän eri osia direktiiveissä tarkoitetuilla aloilla. Valtioiden harkintavalta ei kuitenkaan ole rajoittamatonta. Valtioiden on varmistettava, että kaikki direktiiveissä vahvistetut tasa-arvotehtävät täytetään ainakin direktiiveissä vahvistettujen vaatimusten mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että vaatimukset sitovat kaikkia elimiä, joilla on tasa-arvotehtävä tai osa tehtävästä. Jos tämä ei ole mahdollista tietyssä institutionaalisessa rakenteessa, rakennetta olisi mukautettava tai siitä olisi luovuttava.

Koko tehtävä: Valtioiden on varmistettava, että niiden tasa-arvoelimiksi nimeämällä elimellä tai nimeämällä elimillä on valtuudet täyttää ja suorittaa koko normeja koskevissa direktiiveissä vahvistettu tasa-arvotehtävä. Näiden elinten on oltava täysin riippumattomia ja niillä on oltava tarvittavat resurssit ja valtuudet, jotta ne voivat tehokkaasti varmistaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisen.

Vähimmäisvaatimusten täydellinen noudattaminen: Valtioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimen nimeämisellä ei heikennetä normeja koskevissa direktiiveissä vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia. Jos osa tasa-arvotehtävästä - esimerkiksi päätöksentekovaltuudet - annetaan elimille, joilla on muita tehtäviä, kyseisiin elimiin on sovellettava näissä direktiiveissä vahvistettuja samoja vaatimuksia, kun ne täyttävät tasa-arvotehtävää. Jos taas eri elimet hoitavat tehtävää tietyillä elämänoilla tai tiettyjen syrjintäperusteiden osalta, kunkin elimen on noudatettava vähimmäisvaatimuksia.

Tasa-arvotehtävän aktiivinen hoitaminen: Jos tasa-arvotehtävää täyttää elin, jolla on useita tehtäviä, valtioiden on varmistettava, että tasa-arvotehtävää hoidetaan aktiivisesti ja että näiden elinten sisäinen rakenne takaa tasa-arvotehtävän tehokkaan harjoittamisen. Tämä edellyttää vähintään sen varmistamista, että 1) lainsäädännössä säädetään nimenomaisesti tasa-arvotehtävästä, 2) tasa-arvotehtävän tehokkaan täyttämisen varmistamiseksi osoitetaan asianmukaiset ja riittävät henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit, 3) hallinto-, neuvonta- ja johtorakenteet järjestetään siten, että tasa-arvotehtävän kaikkia osa-alueita johdetaan, edistetään ja tuodaan näkyviin selkeästi, ja 4) raportointijärjestelyissä annetaan asianmukainen painoarvo tasa-arvotehtävälle.

Tehtävän vaikuttava ja johdonmukainen täyttäminen: Jos tasa-arvotehtävän täyttämiseen on nimetty useita elimiä, valtioiden on varmistettava, että käytössä on yhteistyön ja koordinoinnin varmistavia rakenteita, jotta tasa-arvotehtävä voidaan täyttää vaikuttavasti ja johdonmukaisesti. Tässä voi olla kyse joko erillisistä tasa-arvoelimistä tai elimistä, jotka täyttävät tasa-arvotehtävän yhden osa-alueen, kuten sovittelumekanismit.

Direktiivien 3 artiklassa annetaan valtioille positiivinen velvoite toteuttaa toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet ovat riippumattomia. Riippumattomuus on vähimmäisvaatimus. Riippumattomuuden takaamiseksi tarvittavat mekanismit voivat vaihdella maittain, mutta valtioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta tasa-arvoelinten riippumattomuus taataan sekä lainsäädännössä että käytännössä.

Institutionaalinen riippumattomuus: Jotta tasa-arvoelimet voivat täyttää tasa-arvotöhtävänsä ja hoitaa tehtävänsä riippumattomasti, on otettava käyttöön institutionaaliset takeet. Lainsäädännössä olisi erityisesti säänneltävä seuraavia:

- Oikeudellinen asema ja rakenne:** Valtioiden on laadittava selkeät säännöt tasa-arvoelinten kokoonpanosta, valtuuksista ja resursseista. Nämä säännöt olisi vahvistettava lainsäädännössä elinten riippumattomuuden takaamiseksi ja turvaamiseksi.
- Nimitykset ja toimikausi:** Johto olisi nimitettävä avoimissa, pätevyyteen perustuvissa ja osallistavissa menettelyissä. Nimitysten kesto on suojattava, jotta estetään niihin puuttuminen ulkopuolelta: laissa olisi täsmennettävä toimikauden kesto ja suojattava toimi mielivaltaiselta irtisanomiselta, uusimatta jättämiseltä ja palkanalennukselta.
- Eturistiriidat:** Valtioiden on varmistettava, että johtotehtäviin nimetyt henkilöt eivät osallistu mihinkään tehtäviensä kannalta sopimattomaan toimintaan tai että heillä ei ole tehtäviensä kannalta sopimattomia sidonnaisuuksia.

Vapaus ulkoisesta vaikutuksesta: Valtioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet ovat täysin riippumattomia ja vapaita tekemään työnsä ilman, että toimeenpano- tai lainsäädäntöelin tai muu valtiotoimija tai valtion ulkopuolinen toimija suoraan tai välillisesti puuttuu niiden työhön.

Resurssiriippumattomuus ja autonomia: Tasa-arvoelinten on voitava toimia itsenäisinä toimijoina kaikissa organisatorisissa asioissa. Niiden on voitava päättää, millaista toimintatapaa ne katsovat tarvitsevänsä voidakseen täyttää tehtävänsä tehokkaasti ja edistää yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteutumista. Tasa-arvoelinten on voitava tehdä päätöksiä omasta rakenteestaan, henkilöstöstään ja resursseistaan sekä sisäisestä vastuuvollisuudestaan.

Vastuuvollisuus: Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti tasa-arvoelinten on voitava tehdä päätöksiä ja täyttää tehtävänsä ilman minkään poliittisen toimijan ennakkohyväksyntää. Tasa-arvoelimiin voidaan soveltaa yleisesti sovellettavia taloudellista vastuuvollisuutta koskevia sääntöjä ja julkisia palveluja koskevia sääntöksiä niin, että niiden riippumattomuutta ei vaaranneta. Näitä sääntöjä ei kuitenkaan saa soveltaa valikoivasti tai muutoin väärin.

Direktiivien 4 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että ”kullakin tasa-arvoelimellä on käytettävissään tarvittavat [...] resurssit, jotta se voi hoitaa kaikki tehtävänsä ja käyttää kaikkia toimivaltuuksiaan tuloksellisesti”. Tämä on olennainen säännös, joka on direktiivien tarkoituksen ytimessä. Jotta tasa-arvoelimet olisivat tuloksellisia, ne tarvitsevat rahoituksen, henkilöstön, toimitilat ja infrastruktuurin, joita syrjinnältä suojelun edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen, uhrien tukeminen, valitusten kasittelemisen ja koko niiden tentavan täyttäminen edellyttävät. Tuloksellisuuteen tarvitaan riittävät resurssit.

Tuloksellisuuden edellytys: Valtioiden on annettava tasa-arvoelimille resurssit, jotka ne tarvitsevat ollakseen tuloksellisia. Tämä on tiukempi vaatimus kuin asianmukaisuus tai riittävyys. Se edellyttää, että valtiot ottavat määrärahojen ja muiden resurssien kohdentamisessa huomioon tulokset ja vaikutuksen. Tasa-arvoelimiä on kuultava tarkoituksenmukaisesti, jotta ne voivat määrittää resurssit, jotka ne tarvearvioinnin perusteella tarvitsevat ollakseen tuloksellisia.

Tarpeeseen vastaaminen: Tasa-arvoelimen tehtävien, toimintojen ja valtuuksien hoitamiseen tarvittavien resurssien tasoa ja luonnetta ei voida määrittää ilman tasa-arvoelimen osallistumista. Valtioiden on otettava käyttöön menettely, jossa tasa-arvoelin voi laatia talousarvion ja pyytää henkilöresursseja sekä teknisiä ja taloudellisia resursseja, jotka se katsoo tarpeellisiksi tuloksellisuutensa varmistamisen kannalta.

Resurssien koko kirjo: Kaiken kaikkiaan vaatimus varmistaa, että tasa-arvoelimillä on käytössään ”tarvittavat henkilöstö-, tekniset ja taloudelliset resurssit”, velvoittaa tarjoamaan koko niiden resurssien kirjon, joita elin katsoo tuloksellisuuden edellyttävän. Tähän sisältyy muun muassa määrältään, pätevyydeltään ja osaamiseltaan soveltuva työntekijäryhmä, määrärahat, joiden avulla kaikki toiminnot ja valtuudet voidaan toteuttaa ja saada aikaan todellista vaikutusta, sekä siihen tarvittavat tilat, infrastruktuuri, tietotekniikka ja muut tekniset resurssit.

Vakaus, varmuus ja sopeutumiskyky: Jotta tasa-arvoelimet voivat suunnitella ja toimia tuloksellisesti, resurssien kohdentaminen on suunniteltava etukäteen ja sen on oltava ajan mittaan vakaata. Resurssien kohdentamisprosessissa on otettava epävarmuus huomioon ja annettava sille tilaa, jotta tasa-arvoelimillä on riittävästi resursseja sopeutua uusiin haasteisiin tai vaatimuksiin.

V. Valtuudet

Jotta tasa-arvoelimet olisivat tuloksellisia, niillä on oltava käytössään kaikki toiminnot ja valtuudet, joita ne tarvitsevat tehtävänsä täyttämiseen. Direktiiveissä vahvistetaan selkeät vaatimukset sille, minkälaisia valtuuksia tasa-arvoelimillä olisi oltava ja miten niitä olisi käytettävä. Selvyyden vuoksi nämä valtuudet voidaan jakaa kahteen ryhmään. Ensinnäkin tasa-arvoelimillä on oltava valtuudet ennalta ehkäistä syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta (**edistäminen ja ehkäiseminen**). Toiseksi tasa-arvoelimillä on oltava valtuudet puuttua syrjintään ja reagoida siihen sen tapahtuessa (**oikeussuojan saatavuus ja oikeussuojakeinot**).

1 Edistäminen ja ehkäiseminen

1.1. Tietoisuuden lisääminen

5 artiklan 1 ja 3 kohta

Direktiivien 5 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että valtiot lisäävät ennakoivasti tietoisuutta tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista oikeuksista sekä tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista. Tärkeää – ja muista 5 artiklan näkökohdista poikkeavaa – on se, että tällä säännöksellä tehtävä annetaan itse valtiolle sen sijaan, että sille luotaisiin velvollisuus antaa valtuuksia tasa-arvoelimille.

Valtion tehtävä: Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään velvollisuudesta ja vastuusta suoraan valtiolle. Tämä tehtävä voidaan kuitenkin täyttää asianmukaisesti vain, jos valtiot tekevät yhteistyötä asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten tasa-arvoelinten ja muita heikommissa asemassa olevien yhteisöjen kanssa ja puolesta työskentelevien ryhmien, kanssa.

Velvollisuus saada tuloksia aikaan: Valtioilla on velvollisuus lisätä yleisön keskuudessa tietoisuutta voimassa olevilla tasa-arvodirektiiveillä suojatuista oikeuksista sekä tasa-arvoelinten olemassaolosta ja niiden tarjoamista palveluista. Tässä on kyse velvollisuudesta saada aikaan tuloksia, ei velvollisuudesta toimia: se on ennakoiva tehtävä, jossa lisätään tietämystä ja ymmärrystä eikä vain edistetä oikeuksia.

Tietoisuus oikeuksista ja tasa-arvoelimestä: Valtioiden tehtävä lisätä tietoisuutta oikeuksista on laajempaa kuin direktiivien olemassaolon esiin tuominen. Siinä tarvitaan toimintamallia, jossa keskitytään edistämään tietämystä ja ymmärrystä syrjinnästä, siitä, miten sitä tapahtuu, ja siitä, mitä sen korjaamiseksi voidaan tehdä. Siinä on keskityttävä resursseihin, joita syrjinnän kohteeksi joutuneilla on käytettävissään, myös tasa-arvoelimiltä. Lisäksi on keskityttävä yleisön tietoisuuden lisäämiseen, jonka avulla voidaan torjua leimaamista, stereotyyppioita ja ennakkoluuloja.

Kaikki asianmukaiset toimenpiteet: Direktiivien 5 artiklan 1 kohdassa keskitytään tietoisuuden lisäämiseen keinona myötävaikuttaa syrjinnän ehkäisemiseen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Tässä yhteydessä se velvoittaa valtion toteuttamaan kaikki asianmukaiset toimenpiteet tietoisuuden lisäämiseksi. Tällaisia toimenpiteitä pohdittaessa on otettava huomioon niiden vaikutus muun muassa väestön tietoisuuden tasoon.

Saavutettava ja asianmukainen viestintä: Valtioiden ja tasa-arvoelinten on kiinnitettävä erityistä huomiota tietoisuuden lisäämiseen syrjinnän kohteeksi joutuneiden ryhmien keskuudessa. Siksi 5 artiklan 3 kohdassa niiden edellytetään varmistavan, että ne käyttävät viestintävälineitä, jotka on mukautettu eri ryhmien tarpeisiin ja joilla varmistetaan, että viestintä on kaikkien saavutettavissa ja asianmukaista.

1.2. Ennakoivat toimenpiteet

5 artiklan 2 kohta

Direktiivien 5 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että valtiot antavat tasa-arvoelimille valtuudet ”toteuttaa toimia, joilla ehkäistään syrjintää ja edistetään [...] yhdenvertaista kohtelua”. Siinä esitetään myös kattava – mutta ei tyhjentyvä – luettelo tavoista, joilla tasa-arvoelimet voivat toteuttaa ehkäisemistä ja edistämistä.

Vaikuttava toimivalta Valtioilla on velvollisuus antaa tasa-arvoelimille välineet, mahdollisuudet ja valtuudet, jotta ne voivat ryhtyä toimiin syrjinnän ehkäisemiseksi ja tasa-arvon edistämiseksi. Jotta voidaan varmistaa, että tasa-arvoelimillä on toimivalta toimia vaikuttavasti, niiden on oltava itsenäisiä toimijoita ja niiden on voitava riippumattomasti määrittää toimintatavat, joita ne pitävät tarpeellisina havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi, sekä toimien toteuttamiseen tarvittavat valtuudet ja resurssit, ja käyttää niitä.

Syrjinnän ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen: Tasa-arvoelimille on annettava valtuudet päättää aktiivisista toimenpiteistä syrjinnän ehkäisemiseksi ja tasa-arvon edistämiseksi ja ryhtyä kyseisiin toimenpiteisiin. Tämä edellyttää siirtymistä pois toimintamalleista, joissa on usein keskitytty jälkikäteen toimimiseen ja korjaamiseen, kohti etukäteen tehtävää, ennakoivaa, ennalta ehkäisevää ja edistävää toimintaa. Tasa-arvoelinten on toiminnassaan pystyttävä keskittymään syrjinnän tapahtumisen ja toistumisen ehkäisemiseen kehittämällä ja toteuttamalla ennakoivia toimintaohjelmia. Tasa-arvoelinten on voitava edistää yhdenvertaista kohtelua toimenpiteillä, joilla pyritään saavuttamaan täysi tasa-arvo käytännössä.

Tuloksellisia toimia: Direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa esitetään havainnollinen luettelo toimista, joita tasa-arvoelimet voivat toteuttaa ennalta ehkäisevässä ja edistävässä tehtävässään. Toimien luettelo on ainoastaan ohjeellinen. Tasa-arvoelinten on oltava itsenäisiä toimijoita, jotka voivat määrittää toimintatavat, joita ne pitävät asianmukaisina tunnistamiensa syrjinnän ja eriarvoisuuden muotojen käsittelemiseksi, ja toteuttaa ne.

1.3. Kuuleminen

15 artikla

Direktiivien 15 artiklassa edellytetään, että valtiot kuulevat tasa-arvoelimiä lainsäädännön, politiikan, menettelyjen ja ohjelmien laatimisessa ja täytäntöönpanossa. Vaikka tasa-arvoelimet ovat aina voineet antaa suosituksia hallituksille ja julkisille elimille, 15 artiklassa asetetaan kyseisille toimijoille ennakoiva velvollisuus kuulla tasa-arvoelimiä olennaisena osana lainsäädäntö- ja päätöksentekoprosessia.

Ennakoiva ja kokonaisvaltainen kuuleminen: Kuulemisen tavoitteena on varmistaa, että tasa-arvonäkökohdat otetaan huomioon lainsäädäntö- ja päätöksentekoprosessin olennaisena osana Valtioiden tehtävänä on ottaa käyttöön menettelyjä, jotka edellyttävät tasa-arvoelinten ennakoivaa kuulemistä ja joiden avulla kuuleminen on mahdollista. Valtioiden on otettava käyttöön tällaiset menettelyt, kun taas lainsäädännön laatimiseen ja poliittiseen päätöksentekoon osallistuvien on varmistettava, että niitä kuullaan näissä prosesseissa. Valtion ja viranomaisten tehtävänä on varmistaa, että tasa-arvoelimiin ollaan yhteydessä oikea-aikaisesti ja asianmukaisesti ja että niillä on yhteydenpitoon tarvittavat resurssit.

Itsenäinen toimijuus: Valtioiden tehtävänä on varmistaa, että viranomaiset kuulevat tasa-arvoelimiä. Tasa-arvoelimityillä on oikeus antaa asiaankuuluvia suosituksia ja pyytää jatkotoimia. Tasa-arvoelimet voivat harkintansa mukaan päättää, mistä laista, politiikasta, menettelystä ja käytännöistä ne antavat suosituksia. Tasa-arvoelimityillä ei ole velvollisuutta arvioida jokaista lakia, politiikkaa, menettelyä ja käytäntöä eikä antaa niistä suosituksia.

Tarkoituksenmukainen kuuleminen: Valtioilla on sekä velvollisuus kuulla tasa-arvoelimiä että ottaa niiden suositukset asianmukaisesti huomioon. Kun tasa-arvoelimet antavat suosituksia siitä, miten mahdollisia syrjiviä vaikutuksia voidaan ehkäistä tai miten positiiviset tasa-arvoaikutukset voidaan turvata, niillä on oikeus ”pyytää tällaisia suosituksiaan koskevia jatkotoimia”. Tämä puolestaan edellyttää, että viranomaiset ottavat asianmukaisesti huomioon sen, miten ehdotettuja lakeja, politiikkoja, menettelyjä ja käytäntöjä olisi mukautettava.

Kaikki lainsäädäntö, politiikka ja käytäntö: Kuulemisvelvollisuus koskee kaikkia lainsäädännön, politiikan, menettelyjen ja käytännön näkökohtia. Velvollisuutta olisi tulkittava niin, että siihen kuuluvat kaikki valtionhallinnon päätöksenteon ja käytännön näkökohdat eivätkä ainoastaan ne, joissa keskitytään nimenomaisesti tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on sisällyttää tasa-arvonäkökohdat koko lainsäädäntö- ja päätöksentekoprosessiin. Velvollisuutta sovelletaan sekä uusien lakien, politiikkojen ja menettelyjen kehittämiseen ja täytäntöönpanoon että voimassa olevien lakien ja politiikkojen arviointiin.

Riittävät tiedot, aika ja resurssit: Koska valtioiden tehtävänä on ottaa käyttöön menettelyjä sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimiä kuullaan, niillä on myös velvollisuus varmistaa, että tasa-arvoelimityillä on tarvittavat tiedot, aika ja resurssit osallistua prosessiin, jos ne niin päättävät. Kuulemismenettelyissä olisi annettava selkeät ohjeet toimitettavista tiedoista ja niiden muodosta. Valtioiden on tehtävä tasa-arvoelinten kanssa yhteistyötä selvittääkseen, minkä ajan ja mitä resursseja ne tarvitsevat kuulemisprosesseihin osallistumiseen, ja otettava käyttöön menettely, jolla varmistetaan näiden vaatimusten täyttyminen.

1.4. Tiedonkeruu

16 artikla

Direktiivien 16 artiklassa vahvistetaan yhdenvertaisuustietojen keruuta, hallintaa ja käyttöä koskevat vaatimukset. Hyvät yhdenvertaisuustiedot muodostavat perustan tasa-arvoelinten tulokselliselle toiminnalle erityisesti niiden julkista raportointia ja tietoisuuden lisäämistä koskevien toimien osalta. Ne ovat myös keino tiedottaa 5 artiklan nojalla toteutetuista ehkäisevistä ja edistävistä toimista. Näin ollen on olennaisen tärkeää, että 16 artiklan soveltamisessa keskitytään siihen, että tasa-arvoelimet saavat tarvitsemansa tiedot.

Tietojen kerääminen ja pyytäminen: Tasa-arvoelimityille on annettava valtuudet kerätä tietoja suoraan, kyselytutkimusten, riippumattoman tutkimuksen ja muiden keinojen avulla sekä välillisesti, tilaamalla tällaisia tietoja julkisilta ja yksityisiltä tahoilta. Tasa-arvoelimityillä on oltava tarvittavat resurssit, jotta ne voivat kerätä ja käyttää tarvitsemiaan tietoja. Tasa-arvoelinten uusista kerättävistä tiedoista antamien suositusten perusteella olisi toteutettava toimia, joilla varmistetaan tällaisten tietojen kerääminen.

Syrjintätilanteen arviointia ja siitä raportointia varten tarvittavat tiedot: Tasa-arvoelinten on voitava saada tiedot, joita ne tarvitsevat pystyäkseen arvioimaan maansa syrjintätilanteen täsmällisesti ja laatimaan raportteja, joista saadaan kattava ja tarkka kuva yhdenvertaisen kohtelun tilasta.

Politiikan laatimista varten tarvittavat tiedot: Tasa-arvoelinten on voitava saada tiedot, joita ne tarvitsevat tukemaan päätöksentekoa. Se tehdään muun muassa tunnistamalla ja dokumentoimalla syrjintämalleja, antamalla näyttöön perustuvia suosituksia ja pyytämällä jatkotoimia 15 artiklan vaatimusten mukaisesti.

1.5. Julkinen raportointi alakohta

17 artiklan c

Direktiivin 17 artiklassa vahvistetaan kolme vaatimusta, jotka koskevat tasa-arvoelinten tekemää suunnittelua ja raportointia. Artiklan a alakohdassa edellytetään, että tasa-arvoelimet laativat ja hyväksyvät työsuunnitelman, ja b alakohdassa edellytetään, että ne julkaisevat vuotuisia toimintakertomuksia. Näitä velvollisuuksia käsitellään oikeustapaustivistelmän VII luvussa täytäntöönpanosta. Direktiivin 17 artiklan c alakohdassa säädetään puolestaan vaatimuksesta, jonka mukaan tasa-arvoelinten on laadittava "kansainvälinen tila"-tyyppinen kertomus syrjinnästä ja eriarvoisesta kohtelusta maassaan.

Tasa-arvoelinten valtuudet antaa kokonaisarvio yhdenvertaisesta kohtelusta: Valtioiden on sekä vaadittava tasa-arvoelimiä laatimaan ja julkaisemaan raportteja, joissa esitetään kokonaisarvio yhdenvertaisen kohtelun tilasta, että annettava niille siihen valtuudet. Tämä edellyttää vähintään, että tasa-arvoelimet pystyvät keräämään, saamaan ja pyytämään tietoja, joita ne tarvitsevat analyysiinsä, ja että niillä on tarvittavat henkilöresurssit sekä tekniset ja taloudelliset resurssit vaikuttavaa raportointia varten.

Vähimmäisvaatimukset: Tasa-arvoelimiä olisi vaadittava julkaisemaan vähintään joka neljäs vuosi kertomuksia, joissa esitetään kokonaisarvio yhdenvertaisen kohtelun tilasta. Tasa-arvoelimet voivat halutessaan laatia lisäkertomuksia tai laatia kertomuksia useammin. Itsenäistä toimijuutta koskevan periaatteen mukaisesti tasa-arvoelinten on määritettävä laatimiensa kertomusten ala, laajuus ja painopiste, jotta yhdenvertaisen kohtelun tilasta voidaan antaa kokonaisarvio.

Suosituksia sisältävien kertomusten laatiminen: Tasa-arvoelinten laatimiin kertomuksiin tulisi sisältyä suosituksia lakien, politiikan ja käytäntöjen muutoksista, joilla todellisia tai mahdollisia syrjiviä vaikutuksia voidaan ehkäistä tai positiiviset tasa-arvoaikutukset voidaan turvata. Tasa-arvoelimille olisi annettava valtuudet pyytää suosituksiaan koskevia jatkotoimia. Viranomaisten olisi tarkoituksenmukaisen osallistumisen periaatteen mukaisesti otettava asianmukaisesti huomioon tällaiset suositukset ja se, miten lakeja, politiikkoja, menettelyjä ja käytäntöjä olisi mukautettava.

2 Oikeussuojan saatavuus ja oikeussuojakeinot

2.1. Uhrien auttaminen

6 artikla

Direktiivien 6 artiklassa vaaditaan valtioita varmistamaan, että tasa-arvoelimet voivat vastaanottaa syrjintää koskevia valituksia ja tarjota uhreille apua. Tämä on pakollinen velvoite. Valituksen vastaanottamista pidetään ensimmäisenä vaiheena prosessissa, joka voi johtaa yhteen tai useampaan direktiivin 7–10 artiklassa tarkoitettuun myöhempään toimeen, joka toteutetaan tasa-arvoelimen kanssa tai jonka tasa-arvoelimen toteuttaa.

Avun esteiden tunnistaminen ja poistaminen: Kun valtiot saattavat direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöään, niiden olisi omaksuttava yhtenäinen lähestymistapa, jotta käsite ”uhri” ymmärretään 6 artiklassa kuvatulla tavalla. Ketään ei saa estää saamasta apua sosioekonomiseen asemaan, poliittiseen mielipiteeseen, ikään, terveyteen, kansalaisuuteen, asuinpaikkaan, kieleen, ihonväriin, luku- ja kirjoitustaidon tasoon, sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun, sukupuoliominaisuuksiin tai muuhun asemaan liittyvistä syistä. Tämä edellyttää intersektionaalista, mukautuvaa ja reagoivaa lähestymistapaa. Tasa-arvoelinten henkilöstön on suhtauduttava ymmärtäväisesti palvelujen käyttäjien tarpeisiin ja kokemuksiin.

Yksilöllinen neuvonta ja tiedottaminen: Oikeussuojan saatavuuden keskeinen este pyritään poistamaan sillä, että tasa-arvoelimillä on velvollisuus tarjota tietoa ja neuvontaa syrjinnän uhreille. Uhreille on tiedotettava palvelujen saatavuudesta, oikeudellisesta kehyksestä, oikeussuojakeinoista, luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevista säännöistä, asiaankuuluvista prosesseista ja menettelyistä sekä mahdollisuudesta saada psykologista ja muuta tukea. Kaikki tiedot pitäisi yksilöllistää ja sovittaa henkilön tilanteeseen.

Läpinäkyvien sääntöjen ja menettelyjen käyttöönotto: Valtioiden ja tasa-arvoelinten on varmistettava, että valitusten käsittelyä varten otetaan käyttöön selkeät säännöt ja menettelyt. Näihin menettelyihin voi sisältyä menettelyllisiä takeita ”toistuvia tai väärin perustein tehtäviä valituksia” vastaan, sillä ne voivat kuluttaa tasa-arvoelinten resursseja. Syrjinnän uhreille olisi tiedotettava asiaankuuluvista menettelyistä, ja heille olisi annettava tietoa mahdollisista oikeussuojakeinoista ja valituksen käsittelyn aikataulusta.

Yhdenvertaisuustietojen kerääminen: Direktiivien laajempien tiedonkeruuta koskevien sääntöjen mukaisesti tasa-arvoelinten olisi kerättävä tietoja valituksista, jotta maan syrjintätilannetta voidaan seurata. Nämä tiedot ovat olennaisen tärkeitä syrjintään puuttumiseksi ja tarjottujen palvelujen laadun parantamiseksi.

2.2. Vaihtoehtoinen riidanratkaisu

7 artikla

Direktiivien 7 artiklassa säädetään, että tasa-arvoelimillä olisi oltava valtuudet tarjota syrjintää koskevan valituksen osapuolille ”mahdollisuus vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun”. Kansallisella tasolla on erilaisia vaihtoehtoisia riidanratkaisumalleja, ja tämä monimuotoisuus tiedostetaan direktiiveissä. Sen sijaan, että direktiiveissä määrättäisiin nimenomaisesti prosessista, niissä esitetään vaihtoehtoisen riidanratkaisun toteuttamisen eri muotoja, kuten välitys tai sovittelu, ja jätetään järjestelyt valtioiden vastuulle.

Toimivaltaisten elinten valtuuttaminen: Valtioiden on varmistettava, että vaihtoehtoista riidanratkaisua tarjoavat elimet voivat toimia puolueettomasti ja että niille annetaan tarvittavat resurssit niiden palvelujen laadun takaamiseksi. Jos toiminto siirretään, tällaisten palveluntarjoajien on täytettävä samat tasa-arvoelimille direktiiveissä vahvistetut vaatimukset. Vähintään niiden on oltava riippumattomia, ne on pitänyt perustaa pysyvästi ja niillä on oltava riittävä asiantuntemus syrjinnän vastaisesta lainsäädäntökehyksestä.

Riitojen nopean ja edullisen ratkaisemisen helpottaminen: Vaihtoehtoisella riidanratkaisulla pyritään poistamaan esteet oikeuden saamiselta. Valtioiden olisi varmistettava, että kansalaisyhteiskunta ja muut työmarkkinaosapuolet voivat tarjota uhreille neuvontaa ja apua, jotta syrjintätapauksissa usein esiintyvä vallan ja resurssien epäsuhtaisuus voidaan ratkaista. Jos vaihtoehtoisia riidanratkaisupalveluja siirretään toiselle toimivaltaiselle elimelle, tasa-arvoelimille olisi myös annettava valtuudet auttaa uhreja joko suoraan tai välillisesti.

Tosiasiallisen oikeuteen pääsyn varmistaminen: Vaihtoehtoisen riidanratkaisun mahdollisuus ei saa estää henkilöä käyttämästä voimassa olevien tasa-arvodirektiivien mukaisia oikeuksiaan oikeudenkäyntimenettelyyn käynnistämiseen. Valtioiden olisi kunnioitettava uhrien itsenäistä toimijuutta, kun päätetään asianmukaisimmasta toimintatavasta. Niiden olisi myös varmistettava, että niiden kansalliset menettelysäännöt – esimerkiksi kanteiden vanhentumisajoista – eivät estä henkilöä saamasta oikeussuojaa virallisten oikeusmekanismien avulla.

2.3. Tutkinta ja selvitykset

8 artikla

Direktiivien 8 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on ”varmistettava, että tasa-arvoelimillä on valtuudet tehdä selvityksiä siitä, onko [...] yhdenvertaisen kohtelun periaatetta rikottu”. Tähän säännökseen kuuluu kaksi olosuhteiden kokonaisuutta. Ensinnäkin selvitykset liittyvät tasa-arvoelinten valtuuksiin antaa lausuntoja tai päätöksiä syrjintää koskevista valituksista. Toiseksi tasa-arvoelimen omasta aloitteesta voidaan tehdä selvityksiä, joissa tutkitaan yhdenvertaista kohtelua koskevan oikeuden mahdollista loukkausta. Direktiivien 8 artiklassa säädetään tasa-arvoelinten oikeudesta saada pääsy tietoihin ja asiakirjoihin.

Tietojen tehokkaan saatavuuden varmistaminen: Tasa-arvoelimillä on oikeus saada pääsy tietoihin ja asiakirjoihin, jotta ne voivat käyttää selvitysvaltuuksiaan tehokkaasti. Tätä oikeutta ei pitäisi estää, ei edes silloin, kun muille tahoille on annettu samanlaiset valtuudet. On otettava käyttöön mekanismeja, joilla edistetään tehokasta yhteistyötä tasa-arvoelinten ja muiden julkisten laitosten, myös tuomioistuinten, välillä. Tuomioistuimet voivat tukea tutkintatehtävää antamalla asiaa koskevia oikeuden määräyksiä.

Toimivaltaisten elinten valtuuttaminen: Jos selvitystoiminto on annettu toiselle taholle, kyseisen tahon on täytettävä tasa-arvoelimeltä vaadittavat riippumattomuutta, asiantuntemusta ja puolueettomuutta koskevat samat vaatimukset, ja sille on annettava tarvittavat resurssit tasa-arvototeuttamisen täyttämiseksi tuloksellisesti. Tällaisten elinten olisi tehtävä yhteistyötä tasa-arvoelinten kanssa ja tiedotettava niille tutkintaprosessista ja sen tuloksista.

Valtuuksien säilyminen: Tasa-arvoelimille 8 artiklan nojalla myönnetty valtuudet ovat olemassa muille elimille, kuten 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti nimetyille toimivaltaisille elimille, myönnettyjen valtuuksien lisäksi. Tasa-arvoelimille on annettava – ja niillä on säilyttävä – oikeus tutkia omasta aloitteestaan mahdollisia yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön rikkomuksia myös silloin, kun valitusta ei ole tehty.

Menettelylliset takeet: Tietojen ja asiakirjojen vastaanottamisesta sekä selvitysten tekemisestä tasa-arvoelimille annettuja uusia valtuuksia on käytettävä jäljempänä kuvattujen asianmukaisten menettelyllisten takeiden mukaisesti. Kuulemisissa on erityisesti varmistettava, että ”suojellaan asianomaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden puolustautumisoikeuksia”. Tämä edellyttää muun muassa sitä, että nimetyt elimet soveltavat todistustaakkaa koskevia säännöksiä ja että EU:n lainsäädännön laajempia vaatimuksia (esimerkiksi oikeuskeinojen tasapuolisuudesta) noudatetaan. On tärkeää, että direktiiveissä ei rajoiteta tasa-arvoelinten tutkinta- ja tiedonhankintavaltuuksien avulla keräämien tietojen käyttöä oikeudenkäynneissä.

Direktiiveissä vahvistetaan tasa-arvoelimille vahva rooli syrjintää koskevien valitusten käsittelyssä. Kyseisessä 9 artiklassa vahvistetaan tasa-arvoelinten valtuudet antaa lausuntoja tai päätöksiä syrjintätapauksissa. Vaikka valtioilla on harkintavalta päättää, ovatko tällaiset havainnot luonteeltaan sitovia vai ei-sitovia, niiden on otettava käyttöön erityisiä menettelytapaaan liittyviä mekanismeja asianmukaisen seurannan ja täytäntöönpanon varmistamiseksi. On tärkeää, että tasa-arvoelinten korjaavaa tehtävää ja niiden ennalta ehkäiseviä velvollisuuksia vahvistetaan direktiiveissä. Näin direktiiveillä pyritään saamaan aikaan entistä vahvempi ja yhtenäisempi kehys syrjintään puuttumiseksi ja yhdenvertaista kohtelua koskevan oikeuden täytäntöönpanon edistämiseksi.

Korjaavat toimet, seuraamukset ja ehkäiseminen: Tasa-arvoelimillä olisi tapauksista päätettäessä tai lausuntoja annettaessa oltava valtuudet toteuttaa korjaavia toimia, muun muassa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, sekä ennakoivia ja ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toistuminen ja puuttua eriarvoisuuden rakenteellisiin taustatekijöihin.

Tehokkaiden mekanismien luominen: Valtioiden on otettava käyttöön erityisiä mekanismeja, joilla edistetään päätösten toteuttamisen tehokasta valvontaa ja lausuntojen täytäntöönpanoa. Jos tasa-arvoelimillä on sitova päätöksentekotehtävä, niille on annettava oikeus saada tietoa näiden päätösten täytäntöönpanosta. Jos tasa-arvoelimet antavat ei-sitovia lausuntoja, on laadittava selkeät palautekäytännöt vuoropuhelun edistämiseksi ja tehokkaan täytäntöönpanon edistämiseksi. Tasa-arvoelimille on molemmissa tapauksissa annettava tarvittavat resurssit niiden tehtävän täyttämiseksi.

Valtuuksien täydentävyys: Tasa-arvoelimillä säilyy oikeus käyttää kaikkia jäsenvaltioiden niille direktiivien 10 artiklan nojalla myöntämiä oikeudenkäyntiä koskevia valtuuksia. Direktiivien 10 artiklan 4 kohdan mukaan kaikilla toimivaltaisilla elimillä, joille on annettu sitovat päätöksentekovaltuudet, on oikeus toimia osapuolena sitovien päätösten täytäntöönpanoa tai muutoksenhakua koskevissa oikeudenkäyntimenettelyissä.

Yksi direktiivien merkittävimmistä osuuksista liittyy tasa-arvoelinten valtuuksiin toimia oikeudenkäynneissä. Ne esitetään yksityiskohtaisesti 10 artiklassa. Uusissa direktiiveissä säädetään tasa-arvoelinten oikeudenkäyntiä koskevista erityisistä valtuuksista ja vahvistetaan samalla niiden oikeus osallistua oikeudenkäyntimenettelyihin oikeudellisina asiantuntijoina. Kuten johdanto-osan kappaleissa tehdään selväksi, direktiiveillä pyritään tunnustamaan tasa-arvoelinten tärkeä rooli ”yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön asianmukaisen tulkinnan ja soveltamisen” edistämiseksi ja syrjinnän torjumiseksi sekä vahvistamaan sitä.

Oikeus toimia oikeudenkäyntimenettelyissä: Tasa-arvoelimille on annettava valtuudet antaa tuomioistuimelle asiantuntijalausuntoja syrjintätapauksissa, ja niiden asema oikeudellisina asiantuntijoina on tunnustettava. Tasa-arvoelimillä on myös oltava vähintään yksi seuraavista oikeudenkäyntiä koskevista valtuuksista: nostaa kante omista nimissään uhrien suorana edustajana, osallistua uhrien käynnistämään oikeudenkäyntimenettelyyn heidän kanteensa tukena ja käynnistää oikeudenkäyntimenettelyjä omista

nimissään yleisen edun puolustamiseksi. Tasa-arvoelimillä, joilla on sitova päätöksentekotehtävä, on oikeus toimia päätöstensä täytäntöönpanon tai muutoksenhaun tukena.

Ei-siirrettävyys ja täydentävyys: Tasa-arvoelimille direktiiveissä annettuja oikeudenkäyntiä koskevia valtuuksia ei voida siirtää, ja ne ovat olemassa muiden instituutioiden tai elinten, kuten oikeusasiamiesten, ammattiliittojen tai kansalaisjärjestöjen verkostojen, jo käyttämien valtuuksien lisäksi.

Tärkeysjärjestykseen asettaminen: Tasa-arvoelinten on käytettävä oikeudenkäyntiä koskevia valtuuksiaan itsenäisenä toimijana, ja niiden on voitava valita omien painopisteidensä mukaisesti, mitä tapauksia ne ajavat.

Tasa-arvoelinten tarpeisiin vastaaminen: Sen varmistamiseksi, että tasa-arvoelimet pystyvät hoitamaan tehtävänsä tuloksellisesti, niitä on kuultava tarkoituksenmukaisesti kaikista päätöksistä, jotka koskevat olemassa olevien oikeudenkäyntivaltuuksien laajentamista tai uusien luomista. Valtioiden on varmistettava, että resurssinäkökohdat eivät estä tasa-arvoelimiä käyttämästä 10 artiklan 3 kohdassa lueteltuja valtuuksia, jos ne katsotaan tarpeelliseksi uhrien oikeuden edistämiseksi.

2.6. Menettelylliset takeet

Direktiiveillä lisätään tasa-arvoelinten valtuuksia merkittävästi kullakin edellä mainitulla alalla. Direktiiveillä täydennetään ja vahvistetaan voimassa oleviin tasa-arvodirektiiveihin sisältyviä sääntöjä todisteiden ja näytön kaltaisista kysymyksistä. Niissä myös selkeytetään sääntöjen soveltamista tasa-arvoelimiin, kun ne hoitavat äskettäin saamiaan ja olemassa olevia tehtäviään. Jos tällaisen elimen vastuulla on täyttää tasa-arvotehtävän eri näkökohtia, jotka yhdessä voivat aiheuttaa haasteita, direktiiveissä säädetään lieventävien toimenpiteiden hyväksymisestä.

Menettelyllisten takeiden luominen: Valtioiden on varmistettava, että tasa-arvoelinten valtuuksilla täydennetään oikeuden toteutumista oikeudellisten mekanismien avulla eikä estetä sitä. Selvitysten tekemisestä vastaavien elinten olisi noudatettava tasa-arvodirektiiveihin sisältyviä todistustaakkaa koskevia sääntöjä ja toimittava asianmukaisen puolueettomasti. Jos nimetyillä laitoksilla on valtuudet tehdä sitovia päätöksiä, valtioiden on varmistettava, että tuomioistuimista voidaan hakea muutosta.

Läpinäkyvien sisäisten rakenteiden luominen ja tasa-arvotehtävän suojele: Valtioiden ja tasa-arvoelinten on tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että jokainen tasa-arvotehtävän osa-alue täytetään kaikkien syrjintäperusteiden osalta ja kaikilla tasa-arvodirektiivien kattamilla elämänoilla. Jos tasa-arvoelimet vastaavat päätöksentekotoiminnosta, valtioiden on edistämistä, ennaltaehkäisyä, avustamista ja oikeudenkäyntiä koskevien valtuuksien lisäksi varmistettava, että elinten sisäinen rakenne mahdollistaa niiden valtuuksien tehokkaan ja (tarvittaessa) puolueettoman käytön.

Koko tehtävän täyttäminen: Takeita olisi otettava käyttöön sen varmistamiseksi, että valtuutetuilla elimillä on tarvittavat resurssit täyttää tuloksellisesti ne tasa-arvotehtävän osa-alueet, joista ne ovat vastuussa. Kaikki tasa-arvotehtävän osa-alueet on täytettävä ja niihin on kiinnitettävä asianmukaista huomiota. Jos tasa-arvoelimelle annetut valtuudet siirretään toiselle elimelle (vaihtoehtoinen riidanratkaisu ja selvitykset), kyseisen elimen on täytettävä samat direktiiveissä vahvistetut vaatimukset, myös puolueettomuuden, riippumattomuuden, resurssien ja saavutettavuuden osalta. Tällaisten elinten on myös noudatettava EU:n yhdenvertaista kohtelua koskevan kehyksen laajempia vaatimuksia oikeudellisten menettelyjen, näytön ja todisteiden kaltaisissa asioissa, joita on käsitelty edellä.

Direktiivien 12 ja 13 artikla koskevat tasa-arvoelinten ja niiden palvelujen saavutettavuutta. Direktiivien 12 artiklassa vahvistetaan kaikkien tasa-arvoelinten tarjoamien palvelujen ja julkaisujen yhdenvertaisen saatavuuden yleinen periaate. Siinä asetetaan myös yhdenvertaista saatavuutta koskevat erityisvaatimukset valitusten esittämistä koskevia menettelyjä varten. Direktiivien 13 artiklassa käsitellään kohtuullisia mukautuksia ja saavutettavuutta vammaisten henkilöiden osalta koskevia velvoitteita ja vahvistetaan, että [YK:n vammaisyleissopimuksen](#) ja [EU:n esteettömyysäädöksen](#) mukaisia velvoitteita sovelletaan tasa-arvoelimiin.

Pakollinen vaatimus: Direktiivien 12 ja 13 artiklassa asetetaan ehdoton ja välitön tulosta koskeva vaatimus. Valtioiden ja tasa-arvoelinten on taattava yhtäläinen pääsy tasa-arvoelinten palveluihin, julkaisuihin ja tiettyihin toimintoihin.

Yhdenvertainen saatavuus: Yhdenvertaisen saatavuuden varmistamisella on sekä negatiivisia että positiivisia ulottuvuuksia. Ensimmäinen tarkoittaa sellaisten esteiden tunnistamista ja poistamista, jotka voivat estää yhdenvertaisen saatavuuden. Toinen tarkoittaa ennakoivia toimenpiteitä, muun muassa tiedotusta ja sellaisten syrjäytyneiden, aliedustettujen ja muiden heikommassa asemassa olevien yhteisöjen mukaan ottamista, jotka saattavat kohdata fyysisiä, sosiaalisia, kielellisiä, viestinnällisiä, taloudellisia ja maantieteellisiä esteitä, jotka haittaavat niiden yhdenvertaista saatavuutta. Vaikka valtiot ovat ensisijaisesti vastuussa, niiden on myös varmistettava, että tasa-arvoelimiillä on valtuudet varmistaa yhdenvertainen saatavuus kaikille.

Yksilölliset ja kollektiiviset toimenpiteet: Direktiivien 13 artiklassa erotetaan toisistaan kohtuulliset mukautukset ja saavutettavuustoimenpiteet. Ensin mainittu on yksilöllinen velvollisuus siitä hetkestä lähtien, kun henkilö tarvitsee pääsyä esteelliseen ympäristöön, kun taas viimeksi mainittu on jatkuva ja ennakoiva velvollisuus varmistaa esteettömyys.

Saavutettavuus kaikille: Vaikka direktiiveillä ei laajenneta alkuperäisten tasa-arvodirektiivien henkilökohtaista tai aineellista suojan soveltamisalaa, valtioiden on varmistettava, että tasa-arvoelinten palvelut ovat ”kaikkien” saatavilla heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan riippumatta. Nämä vaatimukset sitovat sekä valtiota että tasa-arvoelimiä (koska niillä on yleisen edun mukainen tehtävä). Jos tasa-arvoelinten halutaan varmistavan yhdenvertainen saatavuus, niillä on oltava tarvittavat taidot, tiedot ja resurssit, jotta ne voivat tunnistaa laajempiin syrjäytyperusteisiin perustuvat osallistumisen esteet ja poistaa ne.

VII. Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä, täytäntöönpano ja seuranta

17–24 artikla

Direktiivien 17–24 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille, tasa-arvoelimille ja Euroopan unionin toimielimille velvoitteita direktiivien saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä, täytäntöönpanosta ja seurannasta. Suurimmaksi osaksi näissä artikloissa annetaan selkeitä suuntaviivoja: niissä ei vahvisteta keskeisiä periaatteita vaan annetaan vain ohjeita käyttöönottoon tarvittavista toimista. Tämän vuoksi tässä esitetään vain yhteenveto asiaa koskevista artikloista.

Valtioiden velvollisuudet: Valtioilla on velvollisuus saattaa direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja varmistaa niiden täytäntöönpano. Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä edellyttää lainsäädäntöä, ja 24 artiklassa edellytetään, että valtiot antavat lakeja ja tarvittavia asetuksia direktiivien täytäntöönpanemiseksi. Direktiivien 20 artiklassa säädetään, että direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä tai täytäntöönpano ei saa alentaa suojelun tasoa, ja siinä korostetaan, että jäsenvaltiot voivat ”ottaa käyttöön tai pitää voimassa” säännöksiä, jotka ovat suotuisampia kuin direktiiveissä säädetty.

Tasa-arvoelinten vastuut: Direktiiveissä asetetaan tasa-arvoelimille velvoitteita vaatimusten asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamisesta. Direktiivin 17 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tasa-arvoelimet suunnittelevat työnsä ja raportoivat siitä a) hyväksymällä työohjelman ja b) julkaisemalla vuotuisen toimintakertomuksen, joka sisältää tilinpäätöstä koskevan raportin.

Euroopan komission rooli: Direktiiveissä määritellään Euroopan komission keskeinen rooli direktiivien täytäntöönpanon seurannassa. Direktiivien 18 artiklassa säädetään, että komission olisi laadittava yhteiset indikaattorit vaatimusten täytäntöönpanon mittaamiseksi 19. kesäkuuta 2026 mennessä. Lisäksi sen on esitettävä laadittavia indikaattoreita koskevat erityisvaatimukset. Direktiivien 19 artiklassa säädetään, että ”Euroopan parlamentti voi vuosittain [...] pyytää komissiota keskustelemaan” 18 artiklan mukaisesti tehdystä seurannasta ja raportoinnista.

Direktiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on kaikissa tapauksissa otettava huomioon 1 artiklassa säädetty tarkoitukset. Tässä asiakirjassa tiivistetään direktiivien tekstistä johdetut ja niiden tarkoituksiin perustuvat periaatteet. Sen toivotaan auttavan kaikkia asiaankuuluvia toimijoita panemaan uudet oikeusnormit kokonaisvaltaisesti täytäntöön.

